

HISTORI

KONTROLLIMI EKSTERN I DIJES SË NXËNËSVE
NË FUND TË CIKLIT TË TRETË TË SHKOLLËS FILLORE

UDHËZIM

Testi nga historia zgjat **70 minuta**.

Numri maksimal i pikëve është **100**. Detyra e cila nuk është zgjidhur saktë **nuk sjell** pikë negative.

Në provim nuk lejohet:

- prezantimi i rrejshëm,
- shikimi i detyrave të provimit para se të jap leje mësimmshënësi kujdestar,
- pengimi i nxënësve tjerë,
- përdorimi i mjeteve të palejuara,
- futja e ushqimit në provim (lejohet vetëm uji),
- mosrespektimi i shenjës për përfundimin e provimit.

Mjetet e lejuara janë: lapsi i thjeshtë dhe goma, lapsi kimik dhe korrektori.
Punimi i nxënësit duhet të shkruhet me laps kimik.

SHIFRA E NXËNËSIT

1. Në kolonën e majtë janë dhënë shekujt, ndërsa në të djathtë vitet e caktuara. Lidhi. (Mbi vijat pranë shkronjave shëno numrin para vitit, i cili i përgjigjet përgjigjes së saktë. Një vit në kolonën e djathtë është i tepërt.)

A. XIX	1. 330
B. XX	2. 476
C. V	3. 1800
D. IV	4. 1876
	5. 1914

- A. _____
B. _____
C. _____
D. _____

4 pikë

2. Shëno shpikjet më të rëndësishme në paleolit:

- A. _____
B. _____

2 pikë

3. Plotëso fjalinë e radhës:

Territorin në të cilin u shfaqën shtetet e para, historianët e quajnë

_____, shfaqja e shteteve të para në histori është e lidhur me afërsinë e _____.

2 pikë

4. Përcakto nëse konstatimet e dhëna janë të sakta (S, P):

A. Shkrimin e parë e shpikën sumeranët?	S	P
B. Shkrimi egjiptian ishte piktografik dhe quhej shkrim kunjor?	S	P
C. Shkrimin e parë fonetik (shkrimin zënor) e shpikën fenikasit?	S	P
D. Mbetjet e tempullit të dikurshëm të Solomonit ndodhen në Jerusalem?	S	P

4 pikë

5. Lidhi termat e dhënë. (Mbi vija pranë shkronjave shëno numrin para termit që i përgjigjet përgjigjes së saktë. Një vit në kolonën e djathtë është i tepërt.)

A. Athina	1. Peloponezi
B. Populli grek	2. Demokracia
C. Kreta	3. Dera e luanit
D. Sparta	4. Helenët
	5. Labirinti

- A. _____
B. _____
C. _____
D. _____

4 pikë

6. Radhiti ngjarjet kronologjikisht nga më e vjetra deri tek më e reja.

- A. Vrasja e Filipit II maqedonas
B. Beteja tek gryka e Termopileve
C. Lufta e Peloponezit
D. Lojërat e Para Olimpike
E. Fundi i luftërave greko-persiane

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4 pikë

7. Përcakto nëse konstatimet e dhëna janë të sakta (S, P):

A. Sipas gojëdhënave Roma është themeluar në vitin 509 p. e. r.	S	P
B. Roma është themeluar pranë lumit Tibër dhe nga themelimi i saj, në Romë kanë sunduar shtatë mbretër.	S	P
C. Simboli i Romës është ujkonja, e cila i ka ushqyer Romulin dhe Remin.	S	P
D. Republika e Romës pushoi së ekzistuari në vitin 30.	S	P

4 pikë

8. Sundimtari romak me të cilin filloi dominimi i pushtetit të individit mbi Senat është quajtur: (Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë.)

- A. Gaj Jul Cezari
B. Diokleciani
C. Mark Antoni
D. Oktavian Augusti

1 pikë

9. Cili sundimtar romak dhe kur e ndau perandorinë në atë të Lindjes dhe të Perëndimit?

2 pikë

10. Përcakto nëse konstatimet e dhëna janë të sakta S apo të pasakta P?

1. Feudalizmi e fitoi emrin sipas feudit – pronës së vogël tokësore? S P
2. Fshatarët në feudalizëm kishin obligim që seniorëve të tyre t'u paguajnë rentën vetëm në të holla? S P
3. Pas shpërbërjes së shtetit frank në territoret e tij më vonë u shfaqën tre shtete të mëdha evropiane: Gjermania, Franca dhe Italia? S P
4. Sundimtari më i rëndësishëm i shtetit frank, Karli i Madh ishte nga dinastia e Merovingeve? S P

4 pikë

11. Me ngjarjen e njohur në histori si “skizma e madhe” kisha e krishterë, deri atëherë unike, u nda në katolike dhe ortodokse, kur ndodhi kjo? (Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë.)

- A. Viti 1012
- B. Viti 1037
- C. Viti 1051
- D. Viti 1054
- E. Viti 1077

1 pikë

12. Perandoria Romake e Lindjes – Bizanti e ka arritur kulmin në kohën e sundimit të _____, i cili dëshironte të ripërtërinte Perandorinë e mëhershme Romake, por me seli në _____.

2 pikë

13. Kryqtarët në Kryqëzatën IV të vitit 1204 pushtuan _____, dhe në territorin e Bizantit formuan _____.

2 pikë

14. Lidhi ngjarjet nga historia e Duklës – Zetës me sundimtarët e dinastisë së Vojisllavleviqëve:
(Mbi vija shëno numrin nga kolona e djathtë, i cili i përgjigjet përgjigjes së saktë.)

a) Dukla – Zeta bëhet mbretëri	1. Gjorgje
b) Shpallja e Argjipeshkvisë së Tivarit	2. Mihajllo
c) Rënia e Zetës nën sundimin e Rashkës	3. Vojisllavi
d) Beteja e Tivarit	4. Bodini
	5. Radosllavi

- a. _____
b. _____
c. _____
d. _____

4 pikë

15. Tre vëllezër në Zetë arritën ta çlirojnë Zetën nga pushtuesi serb. Ata ishin pasardhësit e Balshës:

1. _____
2. _____
3. _____

3 pikë

16. Plotëso fjalinë:

Sundimtari _____ themeloi Cetinën dhe aty e zhvendosi selinë e vet, ndërsa i biri _____ është i njohur për themelimin e shtypshkronjës së parë në Evropë.

4 pikë

17. Krijuesit (shkencëtarët) e njohur të humanizmit dhe renesancës lidhi me veprimtaritë e tyre: (Mbi vija shëno shkronjën nga kolona e djathtë, që paraqet përgjigjen e saktë. Një term në kolonën e djathtë është i tepërt.)

1. Françesko Petrarka	A. arhitektura
2. Mikelangjelo Buonaroti	B. astronomia
3. Nikolla Koperniku	C. letërsia
4. Rafael Santi	D. piktura
	E. skulptura

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

4 pikë

18. Radhit kronologjikisht zbulimet e mëdha gjeografike nga më e vjetra (ajo që ka ndodhur e para) deri tek më e reja (ajo që ka ndodhur e fundit).

- A. Zbulimi i rrugës detare për Amerikë – Kristofor Kolumbo
- B. Zbulimi i rrugës detare deri në Afrikën Jugore– Bartolomeo Diaz
- C. Zbulimi i rrugës detare për Indi– Vasko de Gama
- D. Zbulimi i rrugës detare rreth botës– Fernando Magelan

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____

3 pikë

19. Plotëso fjalitë e radhës:

Në krye të Perandorisë Osmane ndodhej sundimtari, i cili mbante titullin _____, për të sunduar më lehtë me territorin e gjerë, perandoria ishte e ndarë në _____. Ndhimë në sjelljen e vendimeve të rëndësishme i jepte qeveria e cila quhej _____, ndërsa fuqinë kryesore ushtarake e përbënin ushtarët profesionistë (me pagesë), të cilët quheshin _____.

4 pikë

20. Selia e Republikës së Shën Markut ndodhej në qytetin e sotshëm të:
(Rretho numrin para përgjigjes së saktë.)

- 1. Dubrovnikut
- 2. Gjenovës
- 3. Napolit
- 4. Venedikut

1 pikë

21. Plotëso fjalitë e radhës:

Pas rënies së Malit të Zi nën sundimin osman si institucioni i vetëm, kryesor dhe i pavarur ka mbetur _____, ndërsa drejtuesi i saj, mitropoliti, ka qenë personaliteti më i rëndësishëm në vend, i cili përkujdesej për çështjet kishtarë, por edhe _____ në vend. Mitropolitët kanë sunduar gjithnjë në Mal të Zi deri me ardhjen në pushtet të _____ në vitin 1851.

3 pikë

22. Plotëso fjalitë e radhës:

Themeluesi i dinastisë Petroviq – Njegosh ka qenë _____,
i cili në veprimtarinë e tij u angazhua për idenë e _____, për atë
qëllim ka vendosur marrëdhëniet politike me _____.

3 pikë

23. Ngjarjet më të rëndësishme nga historia e Malit të Zi, të cilat kanë ndodhur në kohën e sundimit të mitropolitit Petri I Petroviq – Njegosh, radhiti sipas radhës kronologjike nga më e vjetra (ajo që ka ndodhur së pari) deri tek më e reja (ajo që ka ndodhur së fundi).

- A. Sulmi i Mahmut pashë Bushatlisë në Mal të Zi, gjatë të cilit ka arritur deri në Cetinë.
- B. Miratimi i “Zakonikut të Përgjithshëm të Malit të Zi dhe të Maleve”.
- C. Nxjerrja e “Shtërngesës”.
- D. Beteja e Krusës.
- E. Bashkimi i Malit të Zi dhe Bokës.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4 pikë

24. Plotëso fjalitë e radhës:

Petri II Petroviq – Njegosh është përkujdesur për ngritjen e nivelit kulturor dhe arsimor të Malit të Zi, prandaj për ato nevoja në vitin 1834 nga Sankt Petersburgu në manastirin e Cetinës ka sjellë _____, gjithashtu në atë periudhë me punë filloi edhe _____ e parë në Mal të Zi, ku është shtypur edhe revista e parë malazeze, e cila quhej _____.

3 pikë

25. Plotëso fjalinë e radhës:

Dy format më të shpeshta të sundimit në shekullin XVIII në Evropë ishin _____, të cilat ishin të pranishme në Francë në kohën e sundimit të Luj XIV, dhe _____, të cilën e hasim në Angli.

2 pikë

26. Përcaktoju ndaj konstatimeve në vazhdim:

- A. Pas fitores në luftë për pavarësi, Tomas Xheferson është shpallur për president të SHBA-së. **S P**
- B. Napoleon Bonaparta disfatën përfundimtare e përjetoi në betejën e Moskës. **S P**
- C. Mbas Revolucionit Francez forcat kryesore republikane u ndanë në dy grupacione: jakobinë dhe zhirondinë. **S P**
- D. Mbas thyerjes ushtarake të Napoleonit, në Kongresin e Vjenës, Franca përjetoi zgjerimin territorial. **S P**

4 pikë

27. Plotëso fjalitë e radhës:

Periodha në histori në fund të shek. XVIII dhe gjatë shek. XIX u karakterizua nga zbulimet dhe ndryshimet e mëdha në mënyrën e prodhimit dhe quhet _____ . Kjo periudhë karakterizohet edhe me rritjen e madhe të numrit _____ , në Evropë.

2 pikë

28. Shpikësi i motorit me rrymën alternative është :
Rretho numrin para përgjigjes së saktë.

1. Nikolla Teslla
2. Nikolas Oto
3. Xhon Stivenson

1 pikë

29. Sundimtari i parë laik nga dinastia Petroviq-Njegosh ka qenë :
Rretho numrin para përgjigjes së saktë.

1. Vojvoda Mirko
2. Knjaz Danillo
3. Knjaz Nikolla

1 pikë

30. Përcaktoju ndaj konstatimeve në vazhdim:

- A. Princi/Mbreti Nikollë e vendosi Gardën si njësinë elite ushtarake. **S P**
- B. Me vendimet e Kongresit të Berlinit Mali i Zi dukshëm e zgjeroi territorin. **S P**
- C. Mbas Luftës së Madhe dhe fitimit të pavarësisë në Mal të Zi u hapen ndërmarrjet e para dhe e gjithë shoqëria përparoi dukshëm. **S P**
- D. Në dhjetor të vitit 1905 Kuvendi i Malit të Zi e miratoi Kushtetutën e parë. **S P**

4 pikë

31. Në bazë të fotografisë përgjigju në pyetjet e radhës.

1. Kush është paraqitur në fotografi? _____
2. Personi nga fotografia ka qenë një nga anëtarët e organizatës, e cila është quajtur?

3. Organizata së cilës i ka takuar personi nga kjo fotografi ka organizuar:

3 pikë

32. Thekso katër shtete të sapoformuara mbas Luftës I Botërore.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

4 pikë

33. Plotëso fjalitë.

Udhëheqësi dhe nxitësi i grupacionit fashist në Itali ka qenë _____,
Adolf Hitleri në Gjermani ka formuar Partinë _____.

2 pikë

34. Lidhi termat nga kolona e majtë me datat dhe vitet e kolonës së djathtë.

(Mbi vijat pranë shkronjave shëno numrin nga kolona e djathtë, i cili i përgjigjet përgjigjes së saktë. Një vit nga kolona e djathtë është i tepërt.)

- a. Kuvendi i Podgoricës
- b. Kryengritja e Krishtlindjeve
- c. Rajoni i Zetës (zhupania/juridiksioni i famullisë)
- d. Banovina e Zetës

- 1. 1929 – 1941
- 2. 23. XI. – 26. XI. 1918
- 3. 1922 – 1929
- 4. 1919
- 5. 6. I. 1929

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____

4 pikë

35. Plotëso fjalitë.

Më _____ 1941 ka shpërthyer kryengritja e parë e organizuar kundër okupatorit në Mal të Zi. Kryengritësit janë nisur në luftë kundër armikut së pari në komunën e _____, ndërsa, pastaj flaka e kryengritjes u përhap edhe në tërë territorin e Malit të Zi.

2 pikë

36. Beteja e parë e madhe që u drejtua nga forcat e PKJ-së nga Mali i Zi kundër okupatorit ka qenë:

Rretho numrin para përgjigjes së saktë.

- 1. Beteja e Neretvës
- 2. Beteja tek Plevla
- 3. Beteja e Sutjeskës

1 pikë

E PLOTËSON KOMISIONI PËR VLERËSIM

Numri i përgjithshëm i pikëve të fituara në test: _____

Nota: _____

KOMISIONI:

VLERËSUESI KRYESOR: _____

Data _____ 2020